

**Стратегия
за развитие на социалните услуги
в Община Тервел
(2016 – 2020)**

/Приета с Решение № 3-34 по протокол №3 от 13.04.2016 г. на ОбС Тервел/

Март 2016г.

СЪДЪРЖАНИЕ

---

1 Въведение	4
1.1. Стратегия за развитие на социалните услуги в община Тервел (2016 – 2020).....	4
1.2. Обхват.....	4
1.3. Визия.....	4
1.4.Основна ценност	4
2 Приоритети и цели на общинската стратегия.....	5
2.1. Приоритети в развитието на социалните услуги в община Тервел.....	5
2.2.Целеви групи.....	6
3 Интервенция – социални услуги и мерки	6
3.1. Дейности по приоритетно направление 1.....	6
3.2. Дейности по приоритетно направление 2.....	11
4 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията	12
5 Ресурси.....	14
5.1. Материална база.....	14
5.2. Човешки ресурси.....	14
5.3. Източници на финансиране.....	15
6. Система на мониторинг и оценка. Актуализация.....	16

Списък на използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
БМЧК	Български младежки червен кръст
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДДД	Държавно-делегирана дейност
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОН
ЗЖ	Защитено жилище
ЛА	Личен асистент
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МЦ	Медицински център
НПО	Неправителствена организация
ОДК	Общински детски комплекс
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
ОП	Оперативни програми
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РЗП	Регионално звено за подкрепа
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието и науката
РЗИ	Районна здравна инспекция
РУ на МВР	Районно управление на Министерството на вътрешните работи
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
РЦПИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСЗУ	Център за социално-здравни услуги
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

1 Въведение

1.1. Стратегията за развитие на социалните услуги в община Тервел (2016 – 2020) е разработена в съответствие с Общинския план за развитие на община Тервел(2014–2020) и паралелно с Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич(2016–2020). Тя е естествено продължение на Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в Община Тервел /2011-2015/.

Социалната политика е тази част от управлението на конкретното общество, която се отнася и влияе на социалния статус и жизнените шансове на социалните групи. Като всяка публична политика социалната политика поддържа определени обществени баланси и активно се намесва там, където те са нарушени. Повод за активната ѝ намеса са действителни социални проблеми.

Целта на настоящата стратегия е да предложим модел на социални услуги, който да улесни социалната и икономическа адаптация на уязвими групи от населението, тяхното социално включване.

1.2. Обхват. Общинската стратегия обхваща всички уязвими общности, всички възрастови групи на територията на общината. Включва не само социални услуги и мерки, но и интегрирани политики, съществуващи ресурси на секторите образование, здравеопазване и възможности за включване на пазара на труда.

Времеви обхват: планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на общината в периода 2016 – 2020г.

Географски обхват: покрива всички населени места в община Тервел.

1.3. Визия. Развиване на модерна, ефективна система от социални услуги в община Тервел, която поставя в своя център ползвателя, отговаря на нуждите на общността, осигурява равен достъп и непрекъснато подобрява своето качество.

1.4. Основна ценност е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без оглед на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита правата на човека и основните свободи, както и тези за правата на детето.

Общинската стратегия за развитие на социални услуги е резултат от осъществения процес на партньорство между заинтересованите страни в община Тервел – общинска и областна администрации, дирекция „Социално подпомагане” гр.Тервел(ДСП), дирекция „Бюро по труда” гр.Тервел(ДБТ), представители на целевите общности. Процесът на планиране на социални услуги се извърши въз основа на заключенията и препоръките от изготвения цялостен анализ на ситуацията и потребностите от социални услуги в община Тервел през месеците януари, февруари 2016г.

Следвани са следните принципи и подходи на планиране:

- планиране с участието на заинтересованите страни на областно и общинско ниво;
- изпълнимост и приложимост на планираните интервенции;
- съответствие на социалните услуги с международните документи относно човешките права;
- недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;
- равен достъп до услуги за всички живеещи на територията на област Добрич;
- водещи интереси на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги;
- създаване на гъвкави услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите;

- иновативност в процеса на планиране и предоставяне на социални услуги;
- насърчаване на услугите в общността;
- ползване на услуги от резидентен тип само в краен случай;
- ефективност и прозрачност при усвояването на финансовите средства;
- надграждане и усъвършенстване на съществуващи практики, опит и услуги;
- изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво, с участието на всички заинтересовани страни;
- подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др. както и съответните подзаконовни нормативни актове.

2 Приоритети и цели на общинската стратегия

2.1. Приоритети в развитието на социалните услуги в община

Тервел. Общинското планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. Стратегията задава както общинската рамка, така и параметрите на социалните услуги.

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групите в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Затова отговорностите за управлението на социалните услуги на местно ниво са поети от общините.

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск.

Обща цел 1. Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация.

Специфична цел 1.1. Разширяване спектъра от дейности на социалните услуги в община Тервел за подкрепа на уязвимите семейства и децата; за предоставяне на по-добра грижа за децата; социална интеграция на семейството и децата, индивидуално развитие.

Специфична цел 1.2. Подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Специфична цел 1.3. Популяризиране на дейностите по приемна грижа в общината.

Приоритетно направление 2: Грижа за хората в „златна възраст“, уязвимите групи и лицата в неравностойно положение.

Обща цел 2. Създаване на условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в община Тервел.

Специфична цел 2.1. Подпомагане живота на хората с увреждания в семейна среда и общността.

Специфична цел 2.2. Подобряване качеството на живот на старите хора, които са в невъзможност да се справят сами с ежедневните си нужди.

Специфична цел 2.3. Подкрепа при реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.

Приоритетно направление 3: Развитие на човешките ресурси.

Функционално приоритетно направление, което подпомага ефективното изпълнение на основните дейности в общинската стратегия.

Обща цел 3. Повишаване капацитета и увеличаване на човешкият ресурс ангажиран с управлението и предоставянето на социални услуги.

Специфична цел 3.1. Развитие на административния, организационен капацитет и опит на ръководните екипи, управляващи социалните услуги.

Специфична цел 3.2. Организиране на участия в обучения, семинари, супервизии на персонала предоставящ социални услуги.

2.2.Целеви групи

Планираните дейности в общинската стратегия ще обхванат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията, а именно:

- Деца, настанени в семейства на близки и роднини
- Деца с физически и психически увреждания, с емоционални и поведенчески затруднения и деца със специални образователни потребности
- Деца с отклоняващо се поведение /извършители на противообществени прояви и девиантно поведение/ и деца, отпаднали от училище или застрашени от отпадане
- Възрастни с увреждания
- Самотно живеещи стари хора

3 Интервенция – социални услуги и мерки

Съгласно Областната стратегия за развитие на социални услуги 2016-2020г. планираните социални услуги и мерки ще продължат да функционират на две нива – общинско и областно. На всяко от нивата ще бъдат изградени партньорски мрежи. На ниво община услугите включват основно превантивни услуги и мерки. Услугите за деца и възрастни в община Тервел ще бъдат организирани около новосъздадените Центрове за социално здравни услуги и съществуващия Домашен социален патронаж /около тях ще функционират останалите форми на подкрепа/

Областното ниво надгражда съществуващите общински услуги със специализирани дейности, които изискват наемане на специалисти, често липсващи в по-малките общини. При настоящата законодателна рамка това означава, че определен набор от услуги ще бъдат предоставяни в няколко населени места, но ще обхващат нуждаещите от цялата област. Такива са услугите по приемна грижа, специализирано консултиране, подкрепа за осиновяването, резидентна грижа и др.

3.1. Дейности по приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск.

Обща цел 1. Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация.

Специфична цел 1.1. Разширяване спектъра от дейности на социалните услуги в община Тервел за подкрепа на уязвимите семейства и децата; за предоставяне на по-добра грижа за децата; социална интеграция на семейството и децата, индивидуално развитие.

Мярка 1.1.1 Подкрепа за ранно детско развитие в цялата община Тервел с обхват на поне 40% от уязвимите семейства и деца.

По тази мярка в цялата община ще продължи да се насърчава развитието на деца 0-6 години. Мярката е насочена към развиване и подобряване на уменията за родителстване на родители с малки деца, стимулиране на развитието на децата в тази възраст (спрямо стандартите за ранно детско развитие), включване в предучилищна подготовка и училищно образование. Дейностите ще включват партньорство между социалния, образователен и здравен сектор.

Дейност 1.1.1.1. Подпомагане семействата на роднини и близки, които полагат грижи за дете. Настаняването при близки и роднини, осиновяването осигуряват устойчива семейна грижа за детето и трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставените деца.

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и поголеми деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне.

- Предоставяне на храни, дрехи, памперси за деца от 0-1 година в случаи на тежки социални проблеми.

- Мобилизиране на разширеното семейство – използване на методите на семейната групово конференция в ромски общности.

Дейност 1.1.1.2. Подкрепа на осиновяването. Услугите се развиват в две направления:

- Обучение и психологическа подкрепа на кандидат-осиновители в предосиновителния период.

- Подкрепа на детето и семейството в следосиновителния период.

Дейност 1.1.1.3. Превенция на нежелана и ранна бременност, семейно планиране, развитие на родителски умения в ЦСЗУ, училищата с участието на РЗИ, лични лекари, лекари специалисти от доболничната и спешна помощ, ДСП, здравни медиатори, педагогически съветници, други ангажирани с проблематиката специалисти. Дейността включва:

- Информирание, консултиране и обучения по въпросите на семейното планиране, формирането и развитието на родителски умения;

- Превенция на рисково сексуално поведение при децата и младежите;

- Информационни кампании в малцинствени общности (ромски, турски и др.) – съвместни инициативи на общинска администрация, НПО, медиатори от съответната общност;

- Информационни кампании в основните и средни учебни заведения – съвместни инициативи на РИО на МОН, общински власти, училищни настоятелства, НПО.

Всичко това ще допринесе за превенция на нежеланата бременност, намаляване на риска от изоставяне и институционализация на новородени деца.

Дейност 1.1.1.4. Осигуряване на здравни грижи. Дейността ще се осъществява съвместно от лични лекари, здравни медиатори, общински администратори, детски заведения и ще включва:

- Проследяване на развитието на детето (с най-висока интензивност през първата една година);

- Информирание и консултиране по въпроси, свързани с развитието на детето (хранене, сън, стимулиране, общуване, игра);

- Информирание и консултиране по въпроси, свързани с нуждите на детето и умения за разпознаването им;

- Извършване на редовни имунизации. Съвместна работа със здравните медиатори за обхващане на деца от етническите общности в неравностойно положение.

Мярка 1.1.2. Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на 90% от децата в училищна възраст в подходяща форма на образование.

В мерките и дейностите досега бяха описани услуги за подкрепа на уязвимите семейства, което се очаква да има ефект и върху включване на децата в предучилищна и задължителна училищна възраст в съответна форма на подготовка и образование. Планираните инициативи и дейности се изпълняват съвместно от училищата, РИО на МОН, общинска администрация, кметове и кметски наместници, детски заведения, Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (РЦПНОВДУСОП), в синхрон с националните приоритети за осигуряване на равен достъп до образование и развитие на интегрирано и включващо образование.

Дейност 1.1.2.1. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище – изпълнявани съвместно с детските заведения, училищата, РИО на МОН, ДСП.

- Осигуряване на специализиран транспорт за деца в зависимост от възрастта им до детските градини и училища (особено за малките населени места);

- Целенасочена политика на общината за подобряване на привлекателността на училището и мерки за превенция на отпадането в рамките на училищния процес.

- Пълно обхващане на децата в предучилищна подготовка - задължителен подготвителен клас и осигуряване на програми за социализиране и усвояване на български език от децата-билингви от етнически общности в неравностойно положение в детските градини и начален курс в училищата с подкрепата на помощник на учителя. Провеждане на кампании за обхващане на децата в подготвителен клас/група и осъществяване на постоянно наблюдение върху нивото на посещаемост. Работа с родители на деца от етническите малцинства за промяна на нагласите по отношение на образованието;

- Утвърждаване и разширяване ролята на ученическите съвети. Включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата;

- Промяна на практиката на преподаване към включване на интерактивни методи в училище;

- Осигуряване на занимални за ученици до 4 клас в общообразователните училища в общината.

Дейност 1.1.2.2. Социална интеграция на семействата от рисковите групи чрез прилагане на мерки за осигуряване на заетост.

Използване на всяка възможност за ограмотяване, обучение, квалификация, заетост по национални и европейски програми на членове на безработни семейства и рискови групи.

Мярка 1.1.3. Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца, подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик.

Дейностите в тази сфера включват създаване на система от мерки за превенция на насилието над деца, чрез развиване на техните умения за себеотстояване и защита; намаляване на агресивното поведение в отношенията сред децата; намаляване актовете на насилие от страна на деца. Дейностите са насочени и към създаване на чувствителност сред населението и професионалистите за причините и форми за насилие, симптомите на насилие, така че системите за закрила да могат да изградят адекватни мерки за реакция.

Дейностите се осъществяват от ОЗД, ДСП със съдействието на МКБППМН, органите на МВР и пробационната служба, лечебно заведение, образователни институции.

Дейност 1.1.3.1. Реализиране на образователни програми и кампании във всички детски градини и училища, насочени към превенция на агресивно поведение сред деца, развиване на познание за насилието и неговите симптоми и умения за защита от насилие: провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; организиране на хепънинги, междуучилищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Програмите и кампаниите ще бъдат осъществявани от детските градини, училищата (учители, педагогически съветници), ОДК, МКБППМН.

Дейност 1.1.3.2. Провеждане на обществени кампании за предотвратяване на насилието от и над деца, както и други форми на злоупотреба и експлоатация.

Програмите и кампаниите ще бъдат осъществявани от общинска администрация /ОА/, ОЗД, МКБППМН, детските заведения, училищата. Темите ще включват различните форми на насилие (физическо, сексуално и психологическо), злоупотреба, експлоатация, тежки форми на детски труд, negliжиране. Важно е да се отбележи, че в кампаниите ще се включат и теми за ефектите върху децата от раздялата с родители, които работят в чужбина. Те ще са насочени към деца, родители, професионалисти и широката общественост. Програмите ще използват материали, разработени от ДАЗД, УНИЦЕФ, НПО и други организации.

Дейност 1.1.3.3. Преодоляване на последиците от преживяното насилие за деца, жертви на насилие и/или трафик.

Услугите ще се предоставят от ЦОП; Консултативния кабинет към МКБППМН или ЦСРИ, Приюта за деца в гр. Добрич.

- Предоставяне на консултиране и рехабилитация

- Осигуряване на краткосрочен подслон за деца

Дейност 1.1.3.4. Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при кризисна интервенция и случаи на деца –жертви или в риск от насилие. Механизмът обединява ресурсите и усилията на ОЗД, ОА, МКБППМН, РУ на МВР, РЦЗ, РИО на МОН, Районен съд, Прокуратура, детски заведения, училища, лични лекари и др.

Мярка 1.1.4. Превенция на рисковото поведение и подкрепа за преодоляване на последиците от него при деца и младежи.

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на рисковото поведение при децата; директната работа с деца с рисковото поведение, като предоставят консултиране и подкрепа не само на децата, но и на техните семейства.

Дейност 1.1.4.1. Извънучилищни дейности и осмисляне на свободното време на децата.

Поддържане на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, школи, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от Обединения детски комплекс, училища, читалища, като посредници или организатори, училищни настоятелства, НПО. Провеждане на кампании за здравна просвета от РЗИ, БМЧК.

Дейност 1.1.4.2. Реализиране на алтернативни дейности на асоциално поведение на деца, извършили или склонни към противообществени прояви. Осъществяване на индивидуални и групови програми с децата и техните семейства. Отговорни институции и звена - ОА, МКБППМН, ОЗД, Пробационна служба.

Специфична цел 1.2. Подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Мярка 1.2.1. Осигуряване на достъп до здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства.

Мрежата на услуги в общината и областта ще спомогне за изграждане на условия за адекватни здравни грижи, рехабилитация и интеграция на децата с увреждания; ще осигури подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации (социални, здравни, правни, психологически); обучение на родителите, семействата и близките за подобряване на уменията им при обгрижването в семейна среда.

Дейност 1.2.1.1. Социална подкрепа в Център “Домашна грижа”.

До месец октомври 2016г. ще бъде създаден Център “Домашна грижа” по проект “Грижа в домашна среда”, процедура „Независим живот“ на ОПРЧР 2014-2020г. Наетите в центъра социални работници, медицински специалист, психолог ще консултират и подпомагат семействата на деца с увреждания.

Дейност 1.2.1.2. Осигуряване на помощни средства чрез ДСП по закона за хората с увреждания. Разкритите социалните услуги в общността ще предоставят информация, консултиране, посредничество за получаване на технически помощни средства.

Дейност 1.2.1.3. Прилагане на мерки за осигуряване заетост на членовете на семействата, отглеждащи дете или деца с увреждане.

Мярка 1.2.2. Осигуряване на качествена интегрирана предучилищна подготовка и образование за децата с увреждания.

Дейност 1.2.2.1. Интегриране на децата с увреждания в групите за задължителна предучилищна подготовка и масовите училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители - осъществява се от училищата, РИО на МОН, Екипа за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) и Ресурсния център за подкрепа на деца със СОП към РИО с подкрепата на община Тервел.

Дейност 1.2.2.2. Осигуряване на достъпна и адаптирана среда (предоставяне на подходящо обзавеждане и оборудване) в детска ясла, детски градини и учебни заведения за прием на деца и младежи с увреждания.

Дейност 1.2.2.3. Обучение на персонала на масовите детски заведения и училища за работа с деца и младежи с увреждания. Тази дейност се осъществява съвместно със структурите на образованието, ОА, ОЗД, услуги за деца с увреждания в общността.

Дейност 1.2.2.4. Поддържане приема на децата с увреждания в масовите училища, реализирана с помоща на НПО и Ресурсния център към РИО на МОН чрез целеви мерки в две направления:

- Инициативи вътре в училище, обхващащи трите „страни” – ученици, учители, родители.
- Кампании на областно ниво и в местните общности за повишаване на чувствителността към децата с увреждания и техните семейства, за преодоляване на дискриминацията и промоциране на толерантност.

Специфична цел 1.3. Популяризиране на дейностите по приемна грижа

Мярка 1.3.1. Развитие на приемната грижа

Към настоящия момент дейностите по информационни кампании, оценка, обучение, назначаване и подкрепа на приемни семейства се извършват от ОЗД при ДСП – Тервел с активното участие на ЦОП в гр. Добрич и включват:

- Провеждане на кампании и информационни срещи за популяризиране на приемната грижа на общинско ниво, подготовка и разпространение на обучителни материали.

- Подбор, обучение и оценка на кандидат приемни родители.
- Подкрепа за приемните семейства в процеса на напасване.
- Наблюдение и подкрепа на приемното семейство.

Дейност 1.3.1.1. Осигуряване на транспорт за кандидат приемните семейства по време на обучителния период от общинския бюджет.

3.2. Дейности по Приоритетно направление 2: Грижа за хората в „златна възраст“, уязвимите групи и лицата в неравностойно положение.

Обща цел 2. Създаване на условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в община Тервел.

Специфична цел 2.1. *Подпомагане живота на хората с увреждания в семейна среда и общността.*

Мярка 2.1.1. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Дейност 2.1.1.1. Осигуряване и доразвиване на услугите домашен помощник, социален асистент, личен асистент на проектен принцип по национални или европейски програми. Създаване на Център „Домашна грижа“.

Дейност 2.1.1.2. Увеличаване броя на потребителите на Домашния социален патронаж, обхвата на населените места и предлаганите дейности.

Дейност 2.1.1.3. Организиране на сезонни обществени трапезарии за социално слаби и самотноживеещи лица и семейства.

Дейност 2.1.1.4. Осигуряване на социално включване на хората с увреждания в местните клубове на инвалида.

Дейност 2.1.1.5. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на достъп до заетост. Осигуряване на възможности за включване в различни видове дейности, реализирани по проектни предложения по ОП.

Специфична цел 2.2. *Подобряване качеството на живот на старите хора, които са в невъзможност да се справят сами с ежедневните си нужди.*

Мярка 2.2.1. Разширяване обхвата на СУ в семейна среда за стари хора.

Дейност 2.2.1.1. Увеличаване броя на потребителите на Домашния социален патронаж, обхвата на населените места и предлаганите дейности.

Дейност 2.2.1.2. Организиране на обществена трапезария за социално слаби и самотноживеещи лица и семейства.

Дейност 2.2.1.3. Осигуряване и доразвиване на услугите домашен помощник, социален асистент, личен асистент на проектен принцип по национални или европейски програми.

Дейност 2.2.1.4. Поддържане и разширяване дейностите на Клубовете на пенсионера, предоставящи възможности за общуване и социален живот на хора в третата възраст с относително съхранено здраве и самостоятелно придвижване.

Мярка 2.2.2. Подкрепа на стари хора, нуждаещи се от 24 часова грижа.

Дейност 2.2.2.1. Запазване капацитета на Дом за стари хора “Радост“ в с.Полковник Савово. Поддържане нивото на висококачествено предоставяна услуга.

Специфична цел 2.3. *Подкрепа при реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.*

Мярка 2.3.1. Превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни.

Дейност 2.3.1.1. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги и кампании за превенция на домашното насилие, трафика, зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Мярка 2.3.2. Реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение.

Дейност 2.3.2.1. Подпомагане на хора в пробация – консултиране, подкрепа за реинтеграция, курсове за професионална квалификация, посредничество за намиране на работа изпълнявани съвместно с Пробационни съвети, ОА, ДБТ, ДСП.

Дейност 2.3.2.2. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на финансови средства чрез заетост. Изпълнява се от ОА и дирекция“Бюро по труда“ (ДБТ), посредством проекти, одобрени по оперативни и национални програми за заетост.

4 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Институционалната рамка на предоставяне на социални услуги се определя от компетентностите на различните институции, които имат отношение към планиране, създаване, предоставяне и управление на социалните услуги.

- Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно-делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги;

- Министерство на финансите (МФ) – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната;
- Агенция за социално подпомагане (АСП) – разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги; чрез дирекциите „Социално подпомагане“ (ДСП) се предоставят и социални услуги;
- Държавна агенция „Закрила на детето“ (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критериите за качество на социални услуги за деца и семейства. Оказва методическа помощ на местната власт и администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните СУ за деца;

- Областен управител и областна администрация, Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към планирането изобщо, във всички сфери – подготвят, планират, осъществяват, контролират социалната политика на областно ниво;
- Регионална дирекция „Социално подпомагане“ (РДСП) - предоставя становища по отношение на откриването/закриването на социални услуги ДДД, изпълнява контролни функции, оказва методическа помощ;
- Регионалният инспекторат по образованието на МОН-отговаря съвместно с РДСП Добрич за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици, на децата с увреждания отглеждани в семействата; насърчава училищата за развитие на дейности за повишаване мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според индивидуалните им интереси; контролира обхващането на всички деца на територията на областа в предучилищна подготовка и възпитание, редовното посещение на ученици в училищата; съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.
- Регионален център по здравеопазване(РЦЗ) - отговаря за координацията и изпъл-

нението на хоризонтални здравни мерки, насочени към хората в риск. Създава база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск. Конкретните му отговорности са насочени към здравна профилактика на майчинството/ бременността с фокус нежелана и рискова бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране;

- Дирекция „Социално подпомагане” (ДСП) - носи отговорност и изпълнява конкретни задачи при реализирането на общинската стратегия за развитие на социалните услуги:
  - прави предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги;
  - прави предложения до РДСП за откриване, реформиране или закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
  - ДСП и ОЗД управляват случаите на хора и деца в риск – насочват потребители към социалните услуги, които са ДДД;
  - осъществява сътрудничество между общинската администрация и НПО във връзка с общинската стратегия и предвидените дейности в нея;
  - събира, актуализира данните и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
  - ОЗД подпомага интегрирането на деца в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с мрежата от ЦОП в общините ОЗД провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисковото поведение.
- Общинска администрация – разработва и управлява цялостното изпълнение на Стратегията за развитие на социалните услуги на нейна територия. Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението ѝ. Нормативно местното самоуправление се осъществява от Общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от кмета и общинската администрация. В своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт. Местната власт изготвя и изпълнява интегрирана социална политика за децата и възрастните в риск, хората с увреждания и старите хора, като комбинира ресурси и координира дейности в сферата на соц.подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водена от интересите и нуждите на групите и хората в риск.

Носи конкретни отговорности за иницирирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване, в този контекст:

- координира и иницирира развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата;
  - отговаря и осигурява условия за обхващане на всички деца на територията на общината в подготвителни групи и класове, гарантира спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
  - иницирира реализирането на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
  - развива смесени социално образователни дейности за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
  - провежда интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбинирание на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и

оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и осигуряване на заетост, клубовете на пенсионера и читалищата; разширява функциите на патронажа и сформира екипи за предоставяне на домашни грижи;

- осигурява условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и достъпна среда.

- Дирекция „Бюро по труда” (ДБТ) - участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск.

- участие в разработването и осъществяването на регионални и местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;

- консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;

- разработване на мерки и програми съвместно с общините за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания; на роми и други представители, живеещи в затворени етнически общности;

- посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;

- активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при реализирането на общинската стратегия за развитие на социалните услуги;

- Местни общности – НПО, местни организации, представители на рисковите групи - част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск. Гражданските организации могат да предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общините, териториалните структури на АСП и гражданите, НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в иницирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

5 Ресурси

5.1. Материална база. Всички новоразкрити социални услуги до 01.01.2016г. разполагат с обновени сгради, модерно обзавеждане, професионално оборудване, отговарящи на съвременните изисквания и тенденции. Предприети са действия за цялостно подновяване и разширение на кукненският блок на домашния социален патронаж в гр.Тервел. Съществува свободен общински сграден фонд, който би могъл да се реновира и използва за разкриване на планираните нови социални услуги.

5.2. Човешки ресурси. Важен фактор в развитието на социалните услуги е кадровата осигуреност на действащите и предвидените за разкриване нови услуги.

5.2.1. Развитие на административния, организационен капацитет и опит на ръководните екипи, управляващи социалните услуги.

Необходима е подкрепа за участие в поредица от базисни и надграждащи обучителни модули, срещи, форуми, консултации за ръководните екипи на социалните услуги, целящи доразвиване на ръководен капацитет и опит, подобряване на вътрешния мениджмънт на социалните услуги в община Тервел по отношение на:

- умения за администриране на държавно делегирани дейности при разкриването на нови такива
- умения и нагласи за контрактиране на социални услуги към външни доставчици
- анализ на нуждите от специализиран и помощен персонал, дизайн на длъжностите и функционалните характеристики на персонала
- процедури за подбор на персонала
- създаване на методологии, ефективно планиране на работните задачи и дейностите по предоставяне на услугите
- добро управление и задържане на специалисти и помощен персонал, осигуряване на непрекъснато професионално израстване
- въвеждане на иновативни практики за ефективна оценка на положения труд, съобразени със спецификата на различните дейности и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по случаи за удовлетворяване потребностите на клиентите
- стимулиране на работата в екип, включително разширени/мултидисциплинарни екипи
- изграждане на умения за ефективно използване възможностите за финансиране от Структурните фондове на ЕС, национални и донорски програми
- изготвяне на програми за популяризиране на услугите
- развитие на междуинституционално сътрудничество

5.2.2. Организиране на участия в обучения, семинари, супервизии на персонала предоставящ социални услуги.

Провеждане на въвеждащи и поддържащи специализирани обучения и курсове за квалификация и преквалификация на персонала /с и без откъсване от работната среда/, които да осигурят:

- обогатяване знанията и опита им за ефективна работа по случай, свързана с индивидуализиране на оценката на потребностите на ползвателя
- възможности за активно участие на потребителя в процеса на работата по удовлетворяване на неговите нужди
- умения за оценка на въздействието, документиране на добрите практики по случай
- организиране на супервизии

5.3.Източници на финансиране

- Държавен бюджет – чрез делегирани дейности за издръжка на социални услуги
- Общински бюджет – финансиране на местни социални услуги и съфинансиране на държавно делегираните социални услуги
- Средства от национални, европейски фондове и/или организации подкрепящи развитието на социалната сфера
- Потребителски такси – в никакъв случай не могат да покрият себестойността на социалните услуги, но са задължителен елемент на повечето от тях.
- Дарения, спонсорство, доброволен труд и др.

6 Система на мониторинг и оценка. Актуализация.

Същността на системата за мониторинг и контрол е да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в общината, да проследява качеството на предоставяните социални услуги, да гарантира навременно актуализиране на общинската стратегия, подобряването на политиките за социална включване. Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на:

а/ дългосрочен план, обхващащ целия период на реализация

б/ годишни оперативни планове за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията

Задължителните дейности по мониторинг и оценка включват:

- текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- създаване и постоянно актуализиране на база данни на общинско ниво с разбивка по територии, теми, рискови групи и пр.;
- актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- събиране на информация и анализ на индикаторите за прогреса в изпълнението на стратегията;
- разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на стратегията;
- финална оценка на ефективността и въздействието на стратегията – провежда се в края на петата година.
- разпространение на заключенията и препоръките от мониторинга и оценката;
- разработване и внасяне на предложения за промени/подобрене в приоритетните направления, целите, дейностите на стратегията.

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги/2016-2020/ е документ, който отразява особеностите, значимите проблеми и приоритетни направления в социалната сфера. За да бъде непрекъснато действащ документ е важно да отговаря адекватно на обществените потребности, да съобразява динамиката на настъпващите промени, да поддържа системна устойчивост. Годишните доклади са основанието за ревизиране на документа. Когато става въпрос за актуализация на стратегията, преди всичко се разбира административна процедура. Тя отразява нормативно регламентирани действия, предприети за внасяне на необходимите изменения по съдържанието. Актуализираната общинска стратегия за развитие на социалните услуги подлежи на същия режим на утвърждаване, както и първоначалният вариант.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Тервел – март 2016г.
2. Оперативен план за изпълнение на общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020г.

Оперативен план с времеви график за изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020г.

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2016	2017	2018	2019	2020	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
1.	Общински политики за достъп до образование	община Тервел						общ.бюджет, проектно ф-не	община, училища, НПО, РИО
2.	Мерки за интегриране на деца с увреждания в масови детски градини и училища	община Тервел						бюджет образование, проекти	община, училища детски градини, РИО, НПО
3.	Програми и кампании – превенция на рисково поведение	община Тервел						общ.бюджет, проектно ф-не	училища, читалища,НПО, РИО
4.	Извънкласни и извънучилищни дейности	ОДК – Тервел, училищата в община Тервел						общ.бюджет, ддд, проектно финансиране	училища, ОДК,читалища,НПО РИО
5.	Програми за професионална квалификация и заетост на рискови групи	община Тервел						държавен , общински бюджети	ДБТ, община Тервел, ДСП
6.	Център „Домашна грижа“	община Тервел						проектно финансиране	община Тервел
7.	Домашен социален патронаж – разширяване обхвата на населените места, в които услугата се предоставя	община Тервел						общински бюджет	община Тервел
8.	Разкриване на център за социално-здравни услуги в село Безмер	община Тервел						общински бюджет, проектно финансиране	община Тервел
9.	Центрове за социално-здравни услуги в селата Коларци, Нова Камена, Поп Груево	12 населени места от община Тервел						общински бюджет	община Тервел
10.	Услуги в домашна среда - домашен помощник, социален асистент, личен асистент	община Тервел						нац-ни и оперативни програми	община Тервел

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЩИНА ТЕРВЕЛ 2016-2020Г.

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2016	2017	2018	2019	2020	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
11.	Дом за стари хора – с.Полковник Савово	община Тервел						общински бюджет, ддд	община, представители на бизнеса
12.	Клубове на пенсионера	община Тервел						общински бюджет	община Тервел
13.	Обществена трапезария	община Тервел						държавен и общински бюджет	МТСП, община, представители на бизнеса
14.	Дейности по приемна грижа на общинско ниво	община Тервел						общински бюджет, ддд	ОЗД при ДСП, община Тервел, ЦОП

¹ Периодът на изграждане и подготовка за стартиране (или трансформиране) на услугите е отбелязан с във времевия график

¹ Периодът на предоставяне на социални услуги за потребителите е отбелязан с във времевия график

¹ За краткост използваме “ддд” като съкращение за Държавно делегирана дейност

¹ Периодът на предоставяне на смесени междусекторни услуги за потребителите е отбелязан с във времевия график

¹ Периодът на изпълнение на хоризонтални политики и мерки за социално включване в други сектори е отбелязан с във времевия график